

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

REGIONÁLNÍ EKONOMIKA A POLITIKA

ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D.

7

EKONOMICKÁ STRUKTURA A ÚROVEŇ REGIONŮ

1

EKONOMICKÁ STRUKTURA REGIONŮ

- Ekonomická struktura regionu jako celek představuje kombinaci ekonomických aktivit na daném území, objem a strukturu výstupu, strukturu ekonomických subjektů a vztahy ekonomické povahy zejména uvnitř regionu vůči místní společnosti, životnímu prostředí, veřejnému sektoru apod.
- Ekonomická struktura regionů je velmi proměnlivá, a to z hlediska zaměstnanosti, produkce (výstupu), vzniku a zániku firem, důchodu i dalších proměnných.
- *Informace k ekonomické struktuře regionů lze získat prostřednictvím regionálních účtů (hrubý regionální produkt, hrubý regionální důchod, hrubá regionální přidaná hodnota, produktivita práce, spotřeba, rozsah importu a exportu, státní výdaje aj.) nebo informace o ekonomických subjektech z Registru ekonomických subjektů.*

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT V BĚŽNÝCH CENÁCH

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT NA OBYVATELE

Ukazatel	Hrubý domácí produkt v běžných cenách (v mil. Kč)			podíl regionu na celkovém HDP		
	2007	2017	změna	2007	2017	změna
Česká republika	3840117	5047267	31%	100,0%	100,0%	0,0%
Hlavní město Praha	967690	1283415	33%	25,2%	25,4%	0,2%
Středočeský kraj	415848	599821	44%	10,8%	11,9%	1,1%
Jihočeský kraj	201268	247332	23%	5,2%	4,9%	-0,3%
Plzeňský kraj	190572	255226	34%	5,0%	5,1%	0,1%
Karlovarský kraj	83441	93482	12%	2,2%	1,9%	-0,3%
Ústecký kraj	244636	283381	16%	6,4%	5,6%	-0,8%
Liberecký kraj	125424	160808	28%	3,3%	3,2%	-0,1%
Královéhradecký kraj	173972	243500	40%	4,5%	4,8%	0,3%
Pardubický kraj	159085	200687	26%	4,1%	4,0%	-0,2%
Kraj Vysočina	157799	199430	26%	4,1%	4,0%	-0,2%
Jihomoravský kraj	383770	531374	38%	10,0%	10,5%	0,5%
Olomoucký kraj	175136	236619	35%	4,6%	4,7%	0,1%
Zlínský kraj	177724	237885	34%	4,6%	4,7%	0,1%
Moravskoslezský kraj	383752	474307	24%	10,0%	9,4%	-0,6%

Ukazatel	HDP/obyv. (v Kč)			podíl na celorepublikovém průměru		
	2007	2017	změna	2007	2017	změna
Česká republika	372007	476628	28%	100,0%	100,0%	0,0%
Hlavní město Praha	808798	997560	23%	217,4%	209,3%	-8,1%
Středočeský kraj	350326	445710	27%	94,2%	93,5%	-0,7%
Jihočeský kraj	318771	386952	21%	85,7%	81,2%	-4,5%
Plzeňský kraj	341948	440631	29%	91,9%	92,4%	0,5%
Karlovarský kraj	273022	315705	16%	73,4%	66,2%	-7,2%
Ústecký kraj	296341	345192	16%	79,7%	72,4%	-7,2%
Liberecký kraj	290260	364699	26%	78,0%	76,5%	-1,5%
Královéhradecký kraj	316012	442046	40%	84,9%	92,7%	7,8%
Pardubický kraj	312593	387994	24%	84,0%	81,4%	-2,6%
Kraj Vysočina	307867	392066	27%	82,8%	82,3%	-0,5%
Jihomoravský kraj	337998	450135	33%	90,9%	94,4%	3,6%
Olomoucký kraj	273433	373727	37%	73,5%	78,4%	4,9%
Zlínský kraj	301227	408009	35%	81,0%	85,6%	4,6%
Moravskoslezský kraj	307168	392827	28%	82,6%	82,4%	-0,2%

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Ekonomický region představuje lokální území národohospodářského systému, vymezené spádovou oblastí určující ekonomické činnosti a který se vyznačuje určitou sociokulturní strukturou.
- Ekonomická úroveň je pak soustava zejména ekonomických charakteristik, které nám daný region definují z pohledu, jak účinně země využívá disponibilních zdrojů, jak se regionům ekonomicky daří, jaká je životní úroveň v daném regionu apod.
- Na ekonomickou úroveň regionů lze nahlížet z dvou úhlů pohledu:
 1. podle obecné hospodářské úrovně a předpokladů pro další hospodářský růst
 2. podle ekonomické situace průměrného obyvatele daného regionu (ukazatelé přepočítané na jednoho obyvatele, resp. studenta, zaměstnance apod.)

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Ukazatele (indikátory) ekonomické úrovně regionů lze členit na ukazatele:
 - statistické a dynamické
 - kvantitativní a kvalitativní
 - dílčí (jednotlivé) a komplexní (souhrnné)
 - ekonomické, sociální, infrastrukturalní a environmentální
- Hodnocení a znalost ekonomické úrovně je důležité z mnoha důvodů:
 1. zainteresované subjekty musí znát objektivní stav a úroveň regionu v rámci nadregionu
 2. jejich poznání je podnětem při stanovování národní regionální politiky
 3. regionální data tvoří souhrnné hodnoty makroekonomických ukazatelů
 4. zjištěná ekonomická úroveň je podkladem z hlediska poskytování dotací a finanční výpomoci z různých (evropských fondů)

ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ NA OBYVATELE

Ukazatel	Čistý disponibilní důchod domácností/obyv. (v Kč)			podíl na celorepublikovém průměru			
	Území	2007	2017	změna	2007	2017	změna
Česká republika		179139	230243	29%	100,0%	100,0%	0,0%
Hlavní město Praha		241555	307333	27%	134,8%	133,5%	-1,4%
Středočeský kraj		193821	239084	23%	108,2%	103,8%	-4,4%
Jihočeský kraj		174587	216124	24%	97,5%	93,9%	-3,6%
Plzeňský kraj		180552	231227	28%	100,8%	100,4%	-0,4%
Karlovarský kraj		159050	218050	37%	88,8%	94,7%	5,9%
Ústecký kraj		155322	199757	29%	86,7%	86,8%	0,1%
Liberecký kraj		168740	214796	27%	94,2%	93,3%	-0,9%
Královéhradecký kraj		172692	225712	31%	96,4%	98,0%	1,6%
Pardubický kraj		167004	217611	30%	93,2%	94,5%	1,3%
Kraj Vysočina		171029	223271	31%	95,5%	97,0%	1,5%
Jihomoravský kraj		172994	228749	32%	96,6%	99,4%	2,8%
Olomoucký kraj		164819	207092	26%	92,0%	89,9%	-2,1%
Zlínský kraj		171997	212572	24%	96,0%	92,3%	-3,7%
Moravskoslezský kraj		158744	207152	30%	88,6%	90,0%	1,4%

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Ekonomická úroveň regionů závisí na celé řadě faktorů. Mezi základní faktory ovlivňující úroveň regionů patří:
 - lokalizace firem
 - intenzita vnitroregionálních vazeb
 - organizační forma firem
 - demografická situace
 - hospodářská politika státu

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- L. H. Klassen pro klasifikaci oblastí podle stupně sociálně-ekonomické úrovně navrhuje použít 2 základní kritéria:
 - úroveň příjmů oblasti ve srovnání s celostátní úrovní příjmů
 - poměr tempa růstu oblasti ve srovnání s celostátním tempem růstu
- Na základě těchto kritérií potom rozlišuje regiony (Klassenova klasifikace ekonomických regionů) na:
 - prosperující (vysoká úroveň kritérií)
 - potenciálně zaostalé (nízký příjem)
 - zaostalé v růstu (nízký růst)
 - zaostalé (nízká úroveň obou kritérií)

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Naproti tomu lze využít také Hooverovu klasifikaci ekonomických regionů. Regiony pak členíme na:
 1. rozvinuté (nevyžadují zásahy státu)
 2. problémové
 - a) zaostalé – s nízkou mírou ekonomické aktivity, regiony, které zaostávají v úrovni tvorby HDP na obyvatele, v úrovni vybavení infrastrukturou či v míře zaměstnanosti
 - b) deprimované – zaostávají v důsledku úpadku profilujících odvětví
 - c) s upadajícími městskými centry

EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ

- Ekonomické odvětví tvoří stejnorodé skupiny ekonomických činností nebo produktů rozdělené podle věcného, technického a ekonomického charakteru.
- Členění a klasifikace ekonomických odvětví představuje hierarchicky (vícestupňové) uspořádané členění ekonomických jevů či aktivit do stanovených kategorií (třídy, podtřídy, skupiny, podskupiny, oddíly a pododdíly).
- Zařazení ekonomických činností dle příslušných odvětví vychází z klasifikace NACE Rev. 2, která představuje standardní klasifikaci ekonomických činností, operací a aktivit užívanou v zemích EU.
- Klasifikace CZ-NACE byla vypracována podle mezinárodní statistické klasifikace ekonomických činností a nahradila od 1. ledna 2008 Odvětvovou klasifikaci ekonomických činností (OKEČ).

EKONOMICKO-GEOGRAFICKÁ ANALÝZA EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ

- Ke stanovení koncentrace, specializace a diverzifikace ekonomických činností na území regionu se využívá ekonomicko-geografické analýzy.
- Hodnocení ekonomických odvětví napříč regiony lze provádět prostřednictvím:
 - hodnocení velikosti odvětví
 - hodnocení struktury odvětví
 - lokalizační analýzou

A) UKAZATELE VELIKOSTI ODVĚTVÍ

- Charakteristika odvětví dle ukazatelů velikosti patří mezi nejjednodušší způsoby, jak zvolené odvětví popsat.
- Zvolené odvětví nebo skupiny odvětví se nejčastěji hodnotí podle:
 - počtu zaměstnanců
 - počtu firem v odvětví
 - objemu či obrátu produkce
 - kapacity strojního zařízení či hodnoty základních výrobních prostředků
 - hodnoty výroby či poskytovaných služeb např. prostřednictvím přidané hodnoty
 - hodnoty tvorby hrubého fixního kapitálu aj.

B) UKAZATELE STRUKTURY ODVĚTVÍ

- Ukazatelé struktury odvětví charakterizují význam a postavení jednotlivých odvětví ve zvolené teritoriální jednotce.
- Stanovené odvětví, skupina odvětví nebo celá odvětvová struktura ekonomiky v daném regionu je zde analyzována na pozadí řady dílčích ukazatelů jakými mohou například být podíly daného odvětví na celkové odvětvové struktuře dle:
 - zaměstnanosti
 - exportu produkce
 - tvorby hrubého fixního kapitálu
 - objemu výstupu
 - vytvořené (hrubé) přidané hodnoty

C) GEOGRAFICKÁ KONCENTRACE A SPECIALIZACE ODVĚTVÍ (LOKALIZAČNÍ ANALÝZA)

- Lokalizační analýza v kontextu analýzy odvětví nám poskytuje informace o prostorovém uspořádání hospodářských aktivit.
- Mezi základní metody hodnocení postavení odvětví v regionu patří:
 - Herfindalův index koncentrace a specializace
 - koeficient specializace
 - index lokalizace
 - Lorenzova křivka
 - Giniho index

NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM A PRODUKTIVITA PRÁCE

Ukazatel	Náhrady zaměstnancům/ zaměstnance (Kč za rok)			podíl na celorepublikovém průměru		
	2007	2017	změna	2007	2017	změna
Území						
<i>Česká republika</i>	349452	456042	31%	100,0%	100,0%	0,0%
Hlavní město Praha	535985	700839	31%	153,4%	153,7%	0,3%
Středočeský kraj	318424	427334	34%	91,1%	93,7%	2,6%
Jihočeský kraj	306788	389095	27%	87,8%	85,3%	-2,5%
Plzeňský kraj	321323	442499	38%	92,0%	97,0%	5,1%
Karlovarský kraj	267665	332051	24%	76,6%	72,8%	-3,8%
Ústecký kraj	310531	379556	22%	88,9%	83,2%	-5,6%
Liberecký kraj	301882	407172	35%	86,4%	89,3%	2,9%
Královéhradecký kraj	316736	405994	28%	90,6%	89,0%	-1,6%
Pardubický kraj	304238	393052	29%	87,1%	86,2%	-0,9%
Kraj Vysočina	295881	396710	34%	84,7%	87,0%	2,3%
Jihomoravský kraj	340835	443348	30%	97,5%	97,2%	-0,3%
Olomoucký kraj	296341	406754	37%	84,8%	89,2%	4,4%
Zlínský kraj	289508	384852	33%	82,8%	84,4%	1,5%
Moravskoslezský kraj	327633	403827	23%	93,8%	88,6%	-5,2%

Ukazatel	Produktivita práce, HDP na zaměstnance (Kč za rok)			podíl na celorepublikovém průměru		
	2007	2017	změna	2007	2017	změna
Území						
<i>Česká republika</i>	886903	1101745	24%	100,0%	100,0%	0,0%
Hlavní město Praha	1369961	1695972	24%	154,5%	153,9%	-0,5%
Středočeský kraj	907755	1201442	32%	102,4%	109,0%	6,7%
Jihočeský kraj	776530	916808	18%	87,6%	83,2%	-4,3%
Plzeňský kraj	775550	1028722	33%	87,4%	93,4%	5,9%
Karlovarský kraj	678708	734050	8%	76,5%	66,6%	-9,9%
Ústecký kraj	807747	910081	13%	91,1%	82,6%	-8,5%
Liberecký kraj	728477	934724	28%	82,1%	84,8%	2,7%
Královéhradecký kraj	806086	1035959	29%	90,9%	94,0%	3,1%
Pardubický kraj	752880	919288	22%	84,9%	83,4%	-1,4%
Kraj Vysočina	764027	941654	23%	86,1%	85,5%	-0,7%
Jihomoravský kraj	820658	1021987	25%	92,5%	92,8%	0,2%
Olomoucký kraj	693385	922963	33%	78,2%	83,8%	5,6%
Zlínský kraj	756166	952500	26%	85,3%	86,5%	1,2%
Moravskoslezský kraj	810402	938631	16%	91,4%	85,2%	¹⁵ -6,2%

-
- Děkuji za pozornost.